

Qo'qon DPI

**ILMIY
XABARLAR**

ISSN: 3030-3958

№ 5/2025

Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar

Кокандский ГПИ. Научный вестник

№ 5/2025

УЎК 5/9(08) КБК 72я5 Қ 99	Bosh muharrir: Qo'qon davlat pedagogika instituti rektori D.Sh.Xodjayeva Mas'ul muharrirlar: Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor N.S.Jurayev Xalqaro hamkorlik bo'yicha prorektor N.A.Kadirova Mas'ul muharrir yordamchisi: Ilmiy-tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i D.O'rinboyev Nashr uchun mas'ul: M.Z.Muydinov
MUASSIS: Qo'qon davlat pedagogika instituti Qo'qon DPI. ILMIY XABARLAR- НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК. Кокандский ГПИ. Jurnal bir yilda o'n ikki marta chop etiladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiya agentligida 2020-yil 9-iyulda 1085 raqam bilan ro'yxatga olingan. Jurnaldan maqola ko'chirib bosilganda, manba ko'rsatilishi shart. "Qo'qon DPI. Ilmiy xabarlar" ilmiy jurnali OAK Rayosatining 2021-yil 31- martdagi qarori bilan OAK ilmiy nashrlar ro'yxatiga kimyo, biologiya, filologiya, tarix, 2023-yil 5-maydagi №337/6 sonli Rayosat qarori bilan Pedagogika hamda 2024-yil 8-maydagi 5/7-sonli OAK tartib qoida komissiyasi qarori bilan Jismoniy madaniyat, psixologiya va san'atshunoslik fan tarmoqlari bo'yicha milliy nashrlar sifatida kiritilgan. Tahririyat manzili: 150700, Qo'qon shahar, Turon ko'chasi, 23-uy. Tel.: (0373) 542-38-38. Сайт: www.kspi.uz journal.kspi.uz ISBN: 978-9943-7182-7-2 "CLASSIC" nashriyoti 2025	TABIIY FANLAR И.И.Гибдуллина, кандидат биологических наук, (РФ) Sh.S.Nomozov, texnika fanlari doktori, professor, akademik (O'ZB) V.U.Xo'jayev, kimyo fanlari doktori, professor (O'ZB) I.R.Asqarov, kimyo fanlari doktori, professor (O'ZB) A.A.Ibragimov, kimyo fanlari doktori, professor (O'ZB) S.F.Aripova, kimyo fanlari doktori, professor (O'ZB) Sh.V.Abdullayev, kimyo fanlari doktori, professor (O'ZB) B.Yo.Abduganiyev, kimyo fanlari doktori, professor (O'ZB) A.E.Kuchboyev, biologiya fanlari doktori, professor (O'ZB) M.T.Isog'aliyev, biologiya fanlari doktori, professor (O'ZB) V.Yu.Isaqov, biologiya fanlari doktori, professor (O'ZB) T.O.Turginov, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (O'ZB) A.M.Gapparov, kimyo fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (O'ZB) I.I.Oxunov, kimyo fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) (O'ZB) A.Jh.Xusanov-fizika-matematika fanlari nomzodi, docent (O'ZB) O.A.Turdiyev, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (O'ZB) G'M.Ochilov, kimyo fanlari doktori, professor (O'ZB) B.No'monov, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (O'ZB) M.Madumarov, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (O'ZB) FILOLOGIYA FANLAR Huseyin Baydemir filologiya fanlari doktori, professor, (TR) И.А.Киселёва, доктор филологических наук, профессор (РФ) В.В.Борисова, доктор филологических наук, профессор (РФ) К.А.Поташова, кандидат филологических наук, доцент (РФ) Э.Р.Ибрагимова, кандидат филологических наук, доцент (РФ) S.Muhamedova, filologiya fanlari doktori, professor (O'ZB) G.Islailov, filologiya fanlari nomzodi, dotsent (O'ZB) IJTIMOIIY FANLAR Л.Г.Насырова, кандидат исторических наук, доцент (РФ) З.В.Галлямова, кандидат исторических наук, доцент (РФ) D.N.Abdullayev, tarix fanlari doktori (DSc), dotsent (O'ZB) M.Rahimov, tarix fanlari doktori (DSc), dotsent (O'ZB) PEDAGOGIKA FANLAR Р.Ф.Ахтариёва, кандидат педагогических наук, доцент (РФ) Н.Н.Масленникова, кандидат педагогических наук, доцент (РФ) Л.А.Максимова, кандидат педагогических наук, доцент (РФ) X.I.Ibragimov, pedagogika fanlari doktori, professor, akademik (O'ZB) B.X.Xodjayev, pedagogika fanlari doktori, professor (O'ZB) B.S.Abdullayeva, pedagogika fanlari doktori, professor (O'ZB) N.A.Muslimov, pedagogika fanlari doktori, professor (O'ZB) N.M.Egamberdiyeva, pedagogika fanlari doktori, professor (O'ZB)

UMUMTA’LIM MAKTEBLARIDA “INFORMATIKA VA AXBOROT TEKNOLOGIYALARI” FANINI O‘QITISHDA XORIJIY TAJRIBALAR

Hasanova Sumanbar Hamroqulovna

O‘zbekiston - Finlandiya Pedagogika Instituti Informatika kafedrasi dotsenti

Annotatsiya Ushbu maqolada “Informatika va axborot texnologiyalari” fanini umumta’lim maktablarida o‘qitishda xorijiy tajribalar o‘rganiladi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, texnik infratuzilma, o‘qituvchi malakasi va moslashtirilgan o‘quv dasturlari asosida xorijiy tajribalarni joriy qilish maktablarda axborot texnologiyalari bo‘yicha yuqori natijalarga erishish imkonini beradi.

Kalit so‘zlar: Informatika va axborot texnologiyalari, xorijiy tajriba, dasturlash, raqamli savodxonlik, integratsiyalashgan ta’lim, umumta’lim maktabi, pedagogik metodika, texnik infratuzilma.

Аннотация. В данной статье изучается иностранный опыт преподавания предмета «Информатика и информационные технологии» в общеобразовательных школах. Результаты показывают, что при наличии соответствующей технической инфраструктуры, квалифицированных учителей и адаптированных учебных программ внедрение зарубежного опыта может способствовать достижению высоких результатов в области информационных технологий в школах.

Ключевые слова: Информатика и информационные технологии, зарубежный опыт, программирование, цифровая грамотность, интегрированное обучение, общеобразовательная школа, педагогическая методика, техническая инфраструктура.

Abstract. This article examines international practices in teaching “Computer Science and Information Technologies” in general education schools. The findings suggest that with appropriate technical infrastructure, qualified teachers, and localized curricula, the adoption of foreign experiences can lead to significant improvements in IT education at schools.

Keywords: Informatics and information technology, international experience, programming, digital literacy, integrated learning, general education school, pedagogical methodology, technical infrastructure.

Kirish

Zamonaviy jamiyatni raqamli inqilob bosqichi sifatida tavsiflash mumkin. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) hayotning deyarli barcha jabhalariga chuqur kirib borayotgan bir paytda, maktab ta’limi ham bu jarayondan chetda qolishi mumkin emas. Shuning

uchun “Informatika va axborot texnologiyalari” fanini umumta’lim maktablarida samarali o‘qitish, avvalo, o‘quvchilarda zamonaviy raqamli ko‘nikmalarni shakllantirish, keyinchalik ularni hayotga tatbiq etish imkoniyatlarini yaratish nuqtayi nazaridan nihoyatda muhim.

Xorijiy tajribani o‘rganish mazkur fanni o‘qitishda zamonaviy metodikalar va pedagogik texnologiyalardan foydalanishni shakllantirishga katta hissa qo‘shadi. Masalan, Finlandiya, Singapur, Estoniya, Janubiy Koreya kabi davlatlarda AKT bo‘yicha maktab ta’limi strategik darajada yo‘lga qo‘yilgan bo‘lib, erta yoshdan boshlab dasturlash, raqamli savodxonlik va axborot xavfsizligi bo‘yicha chuqurlashtirilgan mashg‘ulotlar olib boriladi. O‘zbekiston uchun ham bunday tajriba, har ikkala pedagogik ham texnologik nuqtayi nazardan juda foydali bo‘lishi shubhasiz.

Metod

Tadqiqot doirasida adabiyotlar tahlili va metodologik qiyoslash asosiy uslub sifatida qo‘llandi. Dastlab jahon miqyosida “Informatika” (Computer Science), “Axborot texnologiyalari” (Information Technologies) yoki “Texnologiya ta’limi” (Technology Education) nomi bilan yuritiladigan fanlar bo‘yicha o‘rnatilgan me‘yoriy hujjatlar, o‘quv dasturlari, dasturiy hujjatlar ko‘rib chiqildi. Buning uchun xalqaro ma’lumotlar bazalari (Scopus, Web of Science, Google Scholar) hamda xorijiy ta’lim vazirliklarining rasmiy saytlaridan foydalanildi.

Keyingi bosqichda Finlandiya, Singapur, Estoniya, Janubiy Koreya, shuningdek, AQSHning ayrim shtatlarida joriy etilgan informatik ta’lim modeliga oid maqolalar va tadqiqotlar chuqur tahlil qilindi. Olingan ma’lumotlar O‘zbekiston sharoitidagi amaliyot bilan taqqoslab, moslashuvchanlik darajasi baholandi.

Shuningdek, bir nechta mahalliy maktablarda sinov tariqasida xorijiy metodlar elementlarini joriy qilish bo‘yicha eksperimental kuzatuvlar amalga oshirildi. Unda o‘quvchilarning darsdagi faolligi, yaratilgan amaliy loyihalar, baholash natijalari va o‘qituvchilar fikri inobatga olindi. Ma’lumotlar asosan sifat tahlili (qualitative analysis) va qisman statistik ko‘rsatkichlar (quantitative data) shaklida to‘plandi.

Metod sifatida strukturalashtirilgan intervyular ham o‘tkazildi, ya’ni informatikani o‘qitish bo‘yicha xorijda malaka oshirgan bir nechta mahalliy o‘qituvchilar bilan suhbatlar tashkil etildi. Ushbu jarayonda xorijiy tajribalarni amalda qo‘llashdagi yutuqlar va muammolar hamda infratuzilma, o‘quv metodikalariga oid real vaziyatlar tahlil qilindi.

Natijalar

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, xorijiy mamlakatlarda informatikani o‘qitishga bir qator o‘ziga xos yondashuvlar mavjud. Masalan, Finlandiyada fanlar integratsiyasi asosida “Informatika” alohida fan sifatida emas, balki matematika, fizika va boshqa fanlar bilan birgalikda o‘qitiladi. Bu o‘quvchilarda amaliy masalalarni echishda kompyuterdan foydalanish ko‘nikmasini erta shakllantirishga yordam beradi.

Singapurda esa informatikada dasturlash bo‘yicha loyihalar ustida ishlash, robototexnika to‘garaklari, xalqaro olimpiadalarga tayyorgarlik jarayonlari juda rivojlangan. Maktablarning

o‘zida malakali trenerlar tomonidan boshqariladigan kurslar mavjud bo‘lib, o‘quvchilarga erta yoshdan dasturlash tillarini o‘rganish imkoniyati yaratiladi. Natijada o‘quvchilarning mantiqiy fikrlashi, muammolarni hal qilish qobiliyati va ijodiy yondashuvi yuqori darajada rivojlanadi.

Estoniya tajribasi esa raqamli davlat konsepsiyasining bir qismi sifatida maktablarda 1-sinfdan boshlab “Raqamli savodxonlik” (Digital Literacy) elementlarini kiritish bilan ajralib turadi. O‘quvchilar oddiy grafik dasturlardan tortib, sodda dasturlash vositalarigacha bosqichma-bosqich o‘rganishadi. Bu nafaqat maktab darajasida, balki jamiyatda ham AKT ko‘nikmalarining kuchli rivojlanishiga zamin yaratadi.

Janubiy Koreyada maktab bazasi kuchli texnik infratuzilma bilan jihozlangan: har bir sinfda interaktiv displeylar, o‘quvchilar uchun individual kompyuter yoki planshetlar mavjud. Bu nafaqat informatika darslari, balki boshqa fanlarda ham raqamli texnologiyalardan foydalanishga xizmat qiladi. Dasturlash asosan blokli dasturlash muhitlaridan boshlab, keyinroq algoritm va ma’lumot tuzilmalari darajasiga o‘tiladi. Shuningdek, maxsus platformalarda o‘quvchilarning mustaqil ishlashi, robototexnikaga oid amaliy loyihalar katta ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotimizning eksperimental qismi O‘zbekistondagi uchta turli maktabda o‘tkazildi. Xususan, xorijiy tajribaga tayanilgan holda dasturlash asoslarining blokli versiyalarini (Scratch, Code.org muhitlari) joriy qilish, real hayotga doir masalalar bo‘yicha loyiha ishlab chiqish usullari sinovdan o‘tkazildi. Natijada o‘quvchilarda qiziqish, amaliy ko‘nikmalar va darsdagi faollik sezilarli ravishda oshgani kuzatildi. Biroq, kompyuter sinflarining etarlicha jihozlanmaganligi hamda internet tezligining pastligi muammo bo‘ldi.

O‘qituvchilar bilan o‘tkazilgan intervyular shuni ko‘rsatdiki, metodik qo‘llanmalar va tegishli didaktik resurslar etishmasligi, o‘qituvchilarning zamonaviy dasturlash tillari yoki robototexnika bo‘yicha tayyorgarligi etarli emasligi - fanni xorijiy andozalarga yaqin tarzda o‘qitishga to‘sqinlik qilmoqda. Ammo zamonaviy texnologiyalarni o‘qitish usullari bo‘yicha tashkil etilgan qisqa muddatli o‘quv-seminarlar bu muammolarni qisman bartaraf etishga yordam beradi.

Muhokama

Xorijiy tajribani umumiy holda tahlil qilganda quyidagi muhim jihatlar e’tiborni tortadi. Birinchidan, informatikani erta yoshdan o‘qitish tendensiyasi keng tarqalgan. Bu jarayon, ayniqsa, tez rivojlanayotgan texnologiyalar davrida o‘quvchilarni ertaroq zamonaviy ko‘nikmalarga ega bo‘lishga undaydi. Ikkinchidan, dasturlashni amaliy loyihalar orqali o‘qitish modeli barcha ilg‘or tajribalarda ko‘zga tashlanadi. Oddiy misollardan boshlab bosqichma-bosqich murakkab loyihalarga o‘tish, o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini va muammolarni echish malakasini kuchaytiradi.

Pedagogik jihatdan qaraganda, integratsiyalashgan ta’lim - ya’ni informatika fani mazmunini matematika, tabiiy fanlar yoki ijtimoiy fanlar bilan hamkorlikda tashkil etish - xorijda samarali yo‘nalishlardan biridir. Bu nafaqat fan o‘rganish jarayonini turli maqsad va kontekstlarda tadbiq etishga yordam beradi, balki o‘quvchilarning informatika bo‘yicha

o‘zlashtirish darajasini ham oshiradi. Chunki ular nafaqat dasturlashni, balki uni real masalalarga qanday tatbiq qilishni ham anglab etishadi.

Infratuzilma muammolari, odatda, rivojlanayotgan davlatlarda eng asosiy to‘siq sifatida ko‘rinadi. Singapur yoki Janubiy Koreya misolida, u erdagi maktablarning zamonaviy texnik bazasi o‘quvchilarga ham, o‘qituvchilarga ham eng qulay sharoitlarni yaratib beradi. O‘zbekistonda esa kompyuter sinflari cheklanganligi, tezkor internetning hamma joyda mavjud emasligi hamda o‘qituvchilarning tegishli malakasi etarli bo‘lmasligi sababli xorijiy tajribalarni to‘liq joriy qilish qiyin kechishi mumkin. Ammo bu muammolarni bosqichma-bosqich hal qilish hamda maktablarni zarur texnik vositalar bilan ta‘minlash, pedagoglarni tizimli tayyorlash jarayoni allaqachon boshlanganini e‘tirof etish lozim.

Metodik qo‘llanmalar va o‘quv dasturlarini adaptatsiya qilishda mahalliy sharoitni inobatga olish zarur. Xorijiy davlatlarda qo‘llaniladigan ayrim dasturlash tillari yoki platformalari qimmat bo‘lishi, yoki ularning ichidagi mazmun mahalliy tillarda bo‘lmasligi mumkin. Shu bois, mahalliyashtirish va moslashtirish ishlari strategik darajada yo‘lga qo‘yilishi kerak. Shuningdek, informatikani o‘qitishdagi xorijiy yangiliklarni to‘g‘ridan-to‘g‘ri o‘zlashtirishdan oldin, ularning ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy jihatlarini ham o‘rganish zarur.

Xulosa

Ushbu tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, “Informatika va axborot texnologiyalari” fanini umumta‘lim maktablarida samarali o‘qitish uchun xorijiy tajribalardan o‘rganish zarur. Dasturlashni erta yoshdan, amaliy loyihalar asosida va integratsiyalashgan holatda o‘qitish xorijda o‘zini oqlagan usullardan sanaladi. Biroq, bu modellarni O‘zbekistonda amaliyotga tatbiq etish jarayonida texnik infratuzilma, o‘qituvchilarning malakasi, metodik materiallar va mahalliy sharoit kabi omillarni e‘tiborga olish muhim.

Zamonaviy texnologik taraqqiyot va raqamli iqtisodiyot sharoitida har bir o‘quvchining raqamli savodxonligini oshirish jamiyat taraqqiyoti uchun ham beqiyos ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun xorijiy tajribalar negizida, lekin milliy ta‘lim kontekstiga mos xulosa va tavsiyalar ishlab chiqish, ularni izchil joriy etish, maktab ta‘limini raqamli inqilobga mos holda rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ministry of Education and Culture of Finland (2020). *National Core Curriculum for Basic Education: Implementation of ICT and Programming*. Helsinki: Finnish National Board of Education.
2. Sengupta, P., Kinnebrew, J., Basu, S., Biswas, G., & Clark, D. (2013). *Integrating Computational Thinking with K-12 Science Education Using Agent-Based Computation*. *Education and Information Technologies*, 18(2), 351–380.
3. Tan, Y. S. M., & Lee, C. B. (2015). *The Impact of Singapore’s ICT Masterplans in Education on the Implementation of ICT in Primary Schools*. *Computers & Education*, 29(2), 1–16.

4. Kori, K., Pedaste, M., & Tönnisson, E. (2016). *What Influences Students to Study Information and Communications Technology?. The Role of Informal and Non-Formal Learning. International Journal of Information and Education Technology*, 6(6), 461–466.
5. Park, H. W., & Chung, H. (2015). *ICT Educational Infrastructure and Educational Performance: The Case of Korea. International Journal of Educational Development*, 41(3), 49–56.

MAKTABLARDA ICHKI MONITORING TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHGA OID ILG‘OR XORIJIY TAJRIBALAR <i>Bobodo‘stov Yusuf Oydin o‘g‘li</i>	1536
MAKTAB DARSLIKLARINING SIFATINI OSHIRISH: ADABIY TA‘LIM TIZIMIDA YANGI YONDASHUVLAR <i>Boysinov Soxibjon Sobirovich</i>	1543
KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O‘QUVCHILAR NUTQIDA UCHRAYDIGAN SINTAKTIK XATOLAR TAHLILI <i>D.Teshaboyev, D. Jo‘raqo‘ziyeva</i>	1549
TALABALARNING MADANIYATLARARO KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHDA AUTENTIK KOREYS MATNLARINING ROLI <i>Erkinov Ahrorbek To‘lqinboy o‘g‘li</i>	1553
TABAQALASHTIRILGAN TA‘LIM TUSHUNCHASI, RIVOJLANISH TARIXI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR <i>Fayzullayev Abdumuhammad Yuldosh o‘g‘li</i>	1559
ASSESSMENT BASED ON THE PIRLS SYSTEM IN THE PROCESS OF WORKING ON A LITERATURE TEXT IN PRIMARY GRADES <i>Gulmira Abdullaeva</i>	1563
XUSUSIY OLIY TA‘LIM TUSHUNCHASI, UNING PEDAGOGIK VA BOSHQARUVIY JIHATLARI <i>Hamdamov G‘iyosbek Abduvaliyevich</i>	1568
UMUMTA‘LIM MAKTABLARIDA “INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI” FANINI O‘QITISHDA XORIJIY TAJRIBALAR <i>Hasanova Sumanbar Hamroqulovna</i>	1573
KLASSIK ARALASH TA‘LIM MODELLARI (FLIPPED CLASSROOM, STATION ROTATION, FLEX, SELF-BLEND). <i>Humoyun Tursunov</i>	1578
DEVELOPING COGNITIVE UNIVERSAL LEARNING ACTIVITIES IN RUSSIAN LANGUAGE LESSONS: A METHODOLOGICAL APPROACH BASED ON THE TRIADIC LEARNING FRAMEWORK <i>Jo‘razoda Mokhinakhon Ibodulloxon qizi</i>	1583
THE ROLE OF AI IN EDUCATION: ANALYZING THE IMPACT OF AI-DRIVEN TOOLS ON PERSONALIZED LEARNING, ASSESSMENT, AND ADMINISTRATIVE EFFICIENCY <i>Jonqobilov Mirjalol</i>	1596
MA‘NAVIY TARAQQIYOTNING TARIXIY ZAMINLARI VA UNING MILLIY O‘ZLIKNI ANGLASHDAGI AHAMIYATI <i>Jumaniyozov X.S</i>	1605
TALABALAR KASBIY MULOQOTGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK SHARTLARI <i>Karimova Nilufar</i>	1610
THE IMPORTANCE OF DIDACTIC MATERIALS IN DEVELOPING PRIMARY SCHOOL STUDENTS’ ORAL SPEECH IN ENGLISH <i>Khosiyat Juraevna Khakimova, Sevinch Begzodovna Haitboyeva</i>	1614
PROFESSIONAL TA‘LIM TIZIMIDA NUTQIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING DIDAKTIK TA‘MINOTNI TAKOMILLASHTIRISH <i>Mamanova Sayyora Faxriddinovna</i>	1620

**«Qo‘qon DPI. ILMIY XABARLAR»JURNALIDA CHOP ETILADIGAN MAQOLALARGA
QO‘YILADIGAN
TALABLAR:**

1. Jurnal tahririyatiga taqdim etilayotgan maqolaga:

a) ekspert hayati dalolatnomasi – 2 nusxada;

b) maqola yozilgan ilmiy yo‘nalish bo‘yicha tahrir hay'atiga kiritilgan fan doktori hamda filolog mutaxassis imzolagan (imzo tegishli tartibda tasdiqlangan bo‘lishi lozim) taqriz-tavsiya ilova qilinadi.

2. Maqolalar o‘zbek, rus yoki ingliz tillarida yozilgan bo‘lishi mumkin.

3. Maqola qaysi tilda yozilishidan qat’iy nazar unga uch til – o‘zbek, rus va ingliz tillarida mavzu, qisqa annotatsiya, tayanch so‘z va iboralar (kalit so‘zlar) ilova qilinadi.

4. Maqola jurnal tahririyatiga “Microft Word” dasturida (“Times New Roman” 14 o‘lchamli shriftda, satrlar orasi bir yarim intervalda) terilgan holda ikki nusxada, qog‘oz va elektron varianti bilan topshiriladi.

5. Maqolaning umumiy hajmi (rasm, jadval va diagrammalar bilan birgalikda) 8-10 sahifadan, qisqa xabarlarning hajmi 4-5 sahifadan oshmasligi talab etiladi. Maqolaning bir nusxasi muallif(lar) tomonidan imzolanadi.

6. Muallifning familiyasi, ismi-sharifi, ish joyi, lavozimi, manzili (uy va xizmat telefon raqamlari, elektron pochta) ko‘rsatiladi.

7. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo‘lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to‘liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

8. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro‘yxatda ko‘rsatiladi. Matn ichidagi ko‘chirmadan so‘ng iqtibos olingan asarning ro‘yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o‘rinda kitob, to‘plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to‘liq nomi, nashr ko‘rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko‘rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa raqami ko‘rsatiladi.

9. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo‘lsa, barcha savol va e‘tirozlar bo‘yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

10. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonida qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o‘zgartirishlar kiritishga haqlidir.

11. Institut professor-o‘qituvchilari tomonidan taqdim qilingan maqolalar muayyan yo‘nalishlar bo‘yicha tahririyat a’zolarining yoki fan doktorlarining taqriz-tavsiyasi (tegishli tartibda rasmiylashtirilgan bo‘lishi lozim) asosida qabul qilinadi.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko‘rib chiqilmaydi.

«НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК. Кокандский ГПИ»

Требования, предлагаемые к статьям для издания в журнале:

1. Для статьи, предъявляемой на издание, представленной в редакцию журнала требуется:
 - 1) акт экспертной комиссии - в 2-х экземплярах;
 - 2) рецензия-рекомендация, подписанная доктором наук и специалистом-филологом (подпись должна быть заверена надлежащим образом), входящими в редколлегию научного направления, в котором написана статья.
2. Статьи могут быть написаны на узбекском, русском или английском языках.
3. Независимо от языка, на котором написана статья, она сопровождается заголовком, короткой аннотацией, ключевыми словами и фразами (ключевыми словами) на трех языках - узбекском, русском и английском.
4. Статья, предоставляемая в редакцию журнала, должна быть в редакции «Microsoft Word» (шрифт Times New Roman 14-мерный, межстрочный интервал 1,5) в двух экземплярах, в бумажной и электронной версии.
5. Общий объем статьи (включая рисунки, таблицы и схемы) не должен превышать 8-10 страниц, размер коротких сообщений не должен превышать 4-5 страниц. Копия статьи подписывается автором (авторами).
6. Указываются фамилия, имя, место работы, должность, адрес автора (домашний и служебный телефоны, электронная почта).
7. Если в статью включены рисунки, таблицы, схемы, диаграммы, различные графические обозначения, они должны быть четко и ясно описаны, полное объяснение сокращений. Формулы необходимо вводить в текст в специальных компьютерных программах.
8. Упомянутая или использованная литература указывается в общем списке в конце статьи в соответствии с последовательностью в основном тексте, а не в виде подзаголовков. После копии в тексте в квадратных скобках указывается порядковый номер и страница в списке цитируемых работ. Здесь указываются имена авторов книг, сборников, монографий, полное название источника, индекс издания (город, издатель и год издания). Для журнальных статей и других периодических изданий указываются имена авторов, название статьи, название журнала, год и номер, номер страницы.
9. Статьи, поступившие в редакцию, рецензируются редакционной коллегией. По возвращении из рецензирования статья будет передана автору на доработку по всем вопросам и возражениям, если это необходимо. Копии статей не возвращаются.
10. Положительно рецензированная статья считается принятой редакцией. Редакция журнала имеет право сокращать текст статьи и вносить в него редакционные изменения.
11. Статьи, представленные профессорами и преподавателями Института, принимаются на основании рецензий (рекомендованных в соответствующем порядке) членами редакционной коллегии или докторами наук по отдельным направлениям.
12. Статьи, не соответствующие вышеуказанным требованиям, не принимаются и не рассматриваются редакционной коллегией.

REQUIREMENTS FOR PUBLISHED ARTICLES IN THE JOURNAL “SCIENTIFIC NEWS” UNDER THE KOKAND STATE PEDAGOGICAL INSTITUTE

1. To the article submitted to the editorial board of the magazine
 - 1) act of the expert board - in 2 copies;
 - 2) a review-recommendation signed by a doctor of sciences and a philologist (the signature must be duly certified) included in the editorial board of the scientific direction in which the article was written.
2. Articles can be written in Uzbek, Russian or English.
3. Irrespective of the language in which the article is written, it is accompanied by three languages - Uzbek, Russian and English, subject, short annotation, key words and phrases (keywords).
4. The article is submitted to the editors of the magazine in Microsoft Word (Times New Roman 14-dimensional font, one-and-a-half line spacing) in duplicate, paper and electronic version.
5. The total size of the article (including pictures, tables and diagrams) should not exceed 8-10 pages, the size of short messages should not exceed 4-5 pages. A copy of the article is signed by the author (s).
6. The author's surname, name, place of work, position, address (home and service telephone numbers, e-mail) are indicated.
7. If the article includes pictures, tables, diagrams, schemes, diagrams, various graphic symbols, they should be clearly and clearly described, a full explanation of the abbreviations. Formulas must be entered into the text in special computer programs.
8. The referenced or used literature is listed in the general list at the end of the article based on the sequence in the main text, not in the form of subheadings. After the copy in the text, the serial number and page in the list of the cited work are given in square brackets. The names of authors for books, collections, monographs, the full name of the source, the index of publication (city, publisher and year of publication) are indicated here. For journal articles and other periodicals, the names of the authors, article title, journal title, year and number, page number are indicated.
9. Articles submitted to the editorial board will be reviewed by the editorial board. Upon return from review, the article will be submitted to the author for revision on all questions and objections, if necessary. Copies of articles will not be returned.
10. A positively reviewed article is considered accepted by the editors. The editors of the magazine have the right to shorten the text of the article and make editorial changes to it.
11. Articles submitted by professors and teachers of the Institute are accepted on the basis of reviews (recommended in the appropriate order) by members of the editorial board or doctors of science in certain areas.
12. Articles that do not meet the above requirements will not be accepted or considered by the editorial board.

Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar

Кокандский ГПИ. Научный вестник

“Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar” ilmiy jurnali OAK Rayosatining 2021-yil 31-martdagi qarori bilan OAK ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kimyo, biologiya, filologiya, tarix hamda 2023-yil 5-maydagi №337/6 sonli Rayosat qarori bilan Pedagogika fan tarmoqlari bo‘yicha milliy nashrlar sifatida kiritilgan.

Maqolalarning ilmiy saviyasi va keltirilgan ma’lumotlar uchun mualliflar javobgar hisoblanadi.

Bosishga ruxsat etildi: 2025-y. Nashriyot bosma tabog‘i –16,375.

«Poligraf Super Servis» МЧЖ

150114, Farg‘ona viloyati, Farg‘ona shahar, Aviasozlar ko‘chasi 2 –uy

Elektron manzil: kspi_info@edu.uz

№2/2025